Limba marathi

De la Wikipedia, enciclopedia liberă

Marathi (*मराठी Marāṭhī*) este o limbă indo-ariană vorbită de populația Marathi, care este grupată în vestul peninsulei India. Marathi este limba oficială a statului indian Maharashtra. Există 68 de milioane de vorbitori fluenți ai acestei limbi în lumea întreagă.[2] Marathi este a patra dintre cele mai vorbite limbi din India și a cincisprezecea din lume.[3] Marathi are cea mai veche dintre literaturile regionale în limbile indo-ariane, datând din circa 1000 d.Hr.[4]

Se estimează că Marathi e mai veche de 1.300 de ani, evoluând din Sanscrită, prin Prakrit și Apabhramsha. Gramatica și sintaxa limbii derivă din Pali și Prakrit. În timpurile străvechi, limba Marathi era denumită *Maharashtri*, *Marhatti*, *Mahratti* etc.

Caracteristici specifice ale culturii lingvistice includ Marathi drama, cu specificul său unic de 'Sangeet Natak' (drame muzicale), discursuri academice numite 'Vasant Vyakhyanmala' (Lectures in Spring), dansul folk Marathi denumit 'Lavani', și ediții speciale de reviste pentru Diwali, numit 'Diwali anka'.

Cuprins

Distribuție geografică

Statut oficial

Istoric

- Înainte de secolul al 12-lea
  - Formele timpurii
- Între secolul al 12-lea și 1905
  - Yadava
  - Secta Mahanubhav
  - Secta Warkari
  - Perioada Maratha
  - Secolul al 18-lea
  - După 1800
- Secolul 20 – prezent

Dialecte

- Ahirani

Limba marathi
मराठी (Marāṭhī)
मराठी

Număr de vorbitori	71.775.760[1]
Sistem de scriere	devanagari scrierea modi[*]

Clasificare

limbi nostratice(d)

- limbi eurasiatice(d)
- limbi indo-europene
- limbi indo-iraniene
- limbile indo-ariene
- Southern Indo-Aryan languages(d)
- limba marathi

Statut oficial și codificare

ISO 639-1	mr
ISO 639-2	mar
ISO 639-3 (cel mai răspândit dialect)	mar

Puteți vizita Wikipedia **în limba marathi**.

Această pagină poate conține caractere Unicode

Modifică date / text (https://ro.wikipedia.org/w/index.php?title=Limba_marathi&action=edit&section=0)

- Khandeshi
- Varhadi
- Konkani
- Wadvali
- Samavedi
- Are Marathi
- Thanjavur Marathi and Namdev Marathi
- Altele
- Alte limbi care au suferit o influență importantă din partea limbii Marathi

Scriere
- Scriptul Devanagari
- Scriptul Modi

Grupări consonante

Vocabular
- Partajarea de resurse lingvistice cu alte limbi
- Formarea cuvintelor și origine
- Formarea cuvintelor complexe
- Numărare

Exemple de fraze scurte

Voyager Golden Record

Vezi și

Referințe

Bibliografie

Legături externe

Distribuție geografică

Marathi este vorbită în India, Mauritius și Israel. Culoarea roșie indică zonele geografice unde este vorbită de emigranți.

Limba Marathi este în principal vorbită în statul Maharashtra și în unele zone din statele învecinate din Gujarat, Madhya Pradesh, Goa, Karnataka, Chattisgarh și Andhra Pradesh, teritoriile unite ale Daman-diu și Dadra Nagar Haveli. Orașele Baroda, Surat, Ahmedabad și întregul Gujarat de Sud, în special districtul Dang, Belgaum, Hubli, Dharwad, Gulbarga, Bhalki, Bidar (Karnataka) Indore, Gwalior (Madhya Pradesh) Hyderabad (Andhra Pradesh) și Tanjore (Tamil Nadu) fiecare având comunități extinse de vorbitori de Marathi. Limba Marathi este de asemenea vorbită de emigranții Maharashtrian din întreaga lume, în USA, UAE, South Africa, Singapore, Germania, UK, Australia & New Zealand. Ethnologue afirmă că limba Marathi este vorbită în Israel și Mauritius.

Statut oficial

Marathi este limba oficială în statul Indian Maharashtra și limbă co-oficială sau limba folosită în scopuri oficiale în Goa, în teritoriile unite ale Daman and Diu[4] și Dadra Nagar haveli.[5] Constituția Indiei recunoaște Marathi ca fiind una din cele 22 de limbi oficiale ale Indiei.

Istoric

Patru dialecte Prakrit au derivat din Vedic Sanskrit. Modificări ulterioare în dialectele Prakrit au condus la formarea limbilor Apabhramsha. Marathi a evoluat din Sanskrit prin Maharashtri Prakrit și apoi Maharashtri Apabhramsha. Limba Marathi poate fi astfel descrisă ca fiind o formă dezvoltată, re-Sanscritizată a limbii Maharashtri Apabhramsha.

Maharashtri Prakrit a fost vorbită frecvent până în anul 875 A.D., și era limba oficială a imperiului Satavahana. Ajunsese la un înalt nivel literar, astfel încât lucrări precum Karpurmanjari și Saptashati (150 BC) au fost scrise în această limbă. Maharashtri Prakrit era cel mai popular dialect dintre limbile Prakrit și era vorbit la scară largă în vestul și sudul Indiei. Era vorbită din regiunile Malwa și Rajputana din nordul Indiei, până la râurile Krishna și Tungabhadra din sud.[5] Regiunile în care astăzi se vorbesc limbile Marathi și Kannada au vorbit secole de-a rândul limba Maharashtri.[6]

Maharashtri Apabhramsha (cunoscută ca și Jain Apabhramsha) a început să fie vorbită 200 de ani mai târziu și a fost folosită pentru mai mult de un secol (până aproape de 400 A.D.). Apabhrmasha a fost utilizată pe scară largă în literatura Jain și a constituit o legătură importantă în evoluția Marathi. Această formă a limbii Apabhramsha a fost re-Sanscritizată și a devenit ulterior limba Marathi.

Conform formelor scrise și atestărilor și dovezilor istorice, limba Marathi a fost folosită până în secolul VIII.[7][8]

Înainte de secolul al 12-lea

Formele timpurii

Între secolul al 12-lea și 1905

Yadava

Secta Mahanubhav

Secta Warkari

Perioada Maratha

Secolul al 18-lea

După 1800

Secolul 20 – prezent

A literary event called *Akhil Bharatiya Marathi Sahitya Sammelan* (All-India Marathi Literature Meet) is held every year. In addition, the *Akhil Bharatiya Marathi Natya Sammelan* (All-India Marathi Theatre Meet) is also held annually. Both events are very popular amongst Maharashtrians.

A few popular Marathi newspapers

Dialecte

Ahirani

Ahirani este folosit în partea de vest a regiunii Khandesh, aflată în nordul statului Maharashtara.

Marathi language edition (https://mr.wikipedia.org) of Wikipedia

Khandeshi

Khandeshi este folosit în East Khandesh în special în Yawal și Raver Talukas.

Varhadi

Varhādi sau Vaidarbhi este folosit în regiunea Vidarbha din Maharashtra.

Konkani

Wadvali

Nu este necesar ca acest dialect să fie numit astfel. A fost vorbit pentru prima dată în Wadvals, care în esență înseamnă proprietari de teren agricol, din Naigaon, Vasai până în regiunea Dahanu. Populația Somavamshi Kshatriyas vorbește acest dialect.

Samavedi

Samavedi este folosit în regiunile Nala Sopara și Viraraflate la nord de Mumbai în Vasai Taluka, Districtul Thane din statul Maharashtra.

Are Marathi

Are Marathi, scris cu caractere Devanagari *अरे मराठी*, este un alt dialect folosit în special în Andhra Pradesh.

Thanjavur Marathi and Namdev Marathi

Thanjavur Marathi, Namdev Marathi şi Bhavsar Marathi sunt vorbite de populația din India de sud. Acest dialect a evoluat din perioada ocupației Marathas în Thanjavur din sudul statului Tamil Nadu. Această limbă se vorbește în regiuni din statele Tamil Nadu, Andhra Pradesh și Karnataka.

Altele

- **Dangii** (folosit lângă granița dintre statele Maharashtra-Gujarat)
- **Judæo-Marathi** (folosit de evreii Bene Israel)
- **Kadodii** (folosit lângă Vasai)

Alte dialecte ale limbii Marathi includ Warli din Districtul Thane, Dakshini (Marathwada), Deshi (Eastern Konkan Ghats), Deccan, Nagpuri, Ikrani și Gowlan.

Alte limbi care au suferit o influență importantă din partea limbii Marathi

- Limbile Dakhini și Hyderabadi Urdu vorbite în Hyderabad și în unele părți din Deccan au influențe considerabile din limba Marathi. Gramatica limbii 'Hyderabadi Urdu *este adaptată din limba Marathi. Este denumită, de asemenea, un amestec între Marathi și Urdu cu anumite cuvinte Telugu.*

- Kannada: în special Kannada folosită în nordul statului Karnataka, a fost puternic influențată de limba Marathi. E.g. the feature of aspiration, quite non-native to any Dravidian language, is found in northern Kannada. Also some kinship terms like *vahini* (brother's wife) are adapted from Marathi. The use of Marathi for numbers is also common amongst Northern districts of Karnataka.

Scriere

Scriptul Devanagari

Limba Marathi se scrie cu caractere Devanagari, un script alfasilabic sau abugida, ce cuprinde 16 vocale și 36 consoane, formând un total de 52 de litere. Se scrie de la dreapta la stanga. Scriptul Devnagari, folosit în scrierea limbii Marathi, este uşor diferit față de Hindi sau alte limbi. Scriptul Marathi Devnagari este denumit ca script Balbodh (बाळबोध).

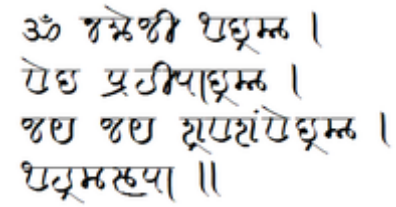

Modi script was used to write Marathi

Scriptul Modi

Limba Marathi era scrisă în scriptul Modi—un script cursiv, conceput pentru minimizarea ridicării stiloului de pe hârtie în timpul scrisului.[9] Majoritatea scrierilor din imperiul Maratha foloseau scriptul Modi. Scripturile Persane erau de asemenea folosite pentru documentația de la curte. Odată cu apariția tiparului la scară largă, scriptul Modi nu s-a mai folosit, dovedindu-se foarte dificil în aranjare. În prezent, datorită disponibilității fonturilor Modi și entuziasmului tinerei generații, script-ul este departe de a fi dispărut.See Reference Links).

Grupări consonante

În limba Marathi, consoanelor li se adaugă implicit vocala neutră, schwa. De aceea, , *तयाचे* va fi 'təyāce', și nu 'tyāce'. Pentru a forma 'tyāce', va trebui adăugat *त्* + *याचे*, rezultând *त्याचे*.

Când două sau mai multe consoane consecutive sunt urmate de o vocală, se formează apoi un jodakshar (grup de consoane). Exemple de grupuri de consoane sunt prezentate mai jos:

- ***त्या***चे - *tyāce* - "a lui"
- ***प्रस्ता***व - *prastāv*-"propunere"
- *वि****द्या*** - *vidyā* - "cunoaștere"
- ***म्या***न - *myān*
- ***त्व***रा - *tvarā*
- *महत्****त्व*** - *mahattva* - "semnificație"
- *फ****क्त*** - *phakt* - "doar"
- *बाहु****ल्या*** - *bāhulyā* - "păpuși"

Limba Marathi are câteva grupuri de consoane care sunt rareori întâlnite printre limbile pământului, inclusiv așa- numitele "pronunții aspirate nazale" (n̤h, nh, și mh) și pronunții aspirate lichide (rh, r̤h, lh, and vh). Câteva exemple sunt prezentate mai jos.

- *क****ण्हेरी*** - *kaṇherī* - "un arbust cunoscut pentru flori"
- ***न्हा***णे - *nhāṇ* - "baie"
- ***म्ह***णून - *mhaṇūn* - "deoarece"
- *त****र्‍हा*** - *taṟhā* - "mod diferit de comportare"
- *को****ल्हा*** - *kolhā* - "vulpe"
- *के****व्हा*** - *keṿhā* "când"

Vocabular

Partajarea de resurse lingvistice cu alte limbi

În decursul a mai multor secole, limba Marathi și oamenii au intrat în contact cu multe dialecte și limbaje. Astfel, se înțelege influența inițială a limbilor Prakrit, Maharashtri, Apbhramsha și Sanskrit.

Formarea cuvintelor și origine

Limba Marathi a luat și a dat cu împrumut cuvinte din și către limbile Sanskrit, Kannada, Hindi, Urdu, Arabic, Persian, și Portuguese. Cel puțin 50% din cuvintele limbii Marathi sunt ori imprumutate ori derivate din Sanskrit.

- *Adakitta* " spărgător de nuci " împrumutat direct din *Kannada*
- *Khurchii* "scaun" derivat din arăbescul *kursi*
- *Jaahiraat* "publicitate" derivat din persanul *zaahiraat* See Note 1
- *Shiphaaras* "recomandare" derivat direct din persanul *sifarish*
- *Marjii* "dorință" derivat direct din persanul "marzi"
- *Batataa* "cartof", derivat din portugheză

- *Ananas* "ananas", derivat din portugheză See Note 2
- *Niga* "looking after" is derived from Persian nîgâh "sight-vision"
- *Hajeri* "participare" din *Hajiri* Urdu

Multe cuvinte din limba engleză sunt folosite frecvent în conversație, și sunt considerate a fi complet asimilate în vocabularul limbii Marathi. Printre acestea se numără cuvintele “stilou” (nativul Marathi *lekhaṇii*), "bluză" (*sadaraa*).

Multe cuvinte din limba Marathi sunt asemănătoare celor din limba engleză. Este interesant de văzut similaritatea lor.

- *Navy* asemănător cu Nau
- *Dew* asemănător cu Dav
- *Tree* asemănător cu Taru
- *path' asemănător cu patha*

Formarea cuvintelor complexe

Numărare

Numărul 10 ridicat la putere:

- 100: *shambhar*(format de asemenea cu prefixul număr și sufixul "-she")
- 1,000: *hazaar*(sau *sahasra*, cuvânt apropiat de versiunea în Sanskrită)
- 100,000: *laakh*(sau *laksha*)
- 10,000,000: *koti*
- 1,000,000,000: *abja*
- 10,000,000,000: *kharva*
- 100,000,000,000: *nikharva*
- 100,000,000,000,000,000: *parardha*

Exemple de fraze scurte

Cuvinte/fraze	Transliterație	Semnificație
नमस्कार	Namaskār.	Bună/Bună ziua.
तुम्ही कसे आहात?	Tumhī kase āhāt?	Ce mai faceți?/ Încântat de cunoștință
तू कसा आहेस?	Tū kasā āhes?	Ce mai faci? *(către un bărbat)*
तू कशी आहेस?	Tū kaśī āhes?	Ce mai faci? *(către o femeie)*
आपण कसे आहात?	Āpaṇ kase āhāt?	Ce mai faceți? *(formal)*
तुम्हाला भेटून आनंद झाला	Tumhālā bheṭūn ānand jhālā.	Încântat să vă cunosc.
पुन्हा भेटू	Punhā bheṭū.	La revedere. *(Lit.: "Ne vom mai întâlni.")*
धन्यवाद	Dhanyavād.	Mulțumesc.
हो	Ho.	Da.
नाही	Nāhī.	Nu.
नको	Nako.	Nu, mulțumesc.
किती?	Kitī?	Cât?/Câți?
कुठे?	Kuthe?	Unde?
कसे?	Kase?	Cum?
केव्हा?	Kevha?	Când?
कोण?	Kon?	Cine?
काय?	Kaay?	Ce?
शुभ रात्री	Śhubh Ratri.	Noapte bună.

Voyager Golden Record

Golden Record transmite în Univers salutari în 55 limbi diferite, printre care și limba Marathi. Cuvintele sunt următoarele "Namaskar! Hya prithvitil lok tumhala tyanche shubhavichar pathavitat, ani tyanchi iccha ahe ki tumhi hya janmi dhanya vha"[10]

Vezi și

- Devanagari
- Maharashtra

Referințe

1. ^ *Ethnologue* (https://www.ethnologue.com/)
2. ^ Ethnologue report of Marathi language (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=mar)
3. ^ „Languages Spoken by More Than 10 Million People” (http://www.webcitation.org/query?id=1257013011437361). Arhivat din original (http://encarta.msn.com/media_701500404/Languages_Spoken_by_More_Than_10_Million_People.html) la 31 octombrie 2009.
4. ^ arts, South Asian." Encyclopædia Britannica. Encyclopædia Britannica 2007 Ultimate Reference Suite.
5. ^ 1994, Kolarkar
6. ^ History of medieval Hindu India (Being a history of Indian from 600 to 1200 AD) Vol I pg.317 by C.V.Vaidya
7. ^ **Eroare la citare: Etichetă `<ref>` invalidă; niciun text nu a fost furnizat pentru ref-urile numite `ucla`**
8. ^ Khodade, 2004

9. ^ Modi lipi (http://web.archive.org/20040602154801/marathimodi.tripod.com/home.html)
10. ^ Voyager - Languages (Marathi) (http://voyager.jpl.nasa.gov/spacecraft/languages/marathi.html)

Bibliografie

- Marathi: The Language and its Linguistic Traditions - Prabhakar Machwe, Indian and Foreign Review, 15 March 1985.
- 'Atyavashyak Marathi Vyakaran' (*Essential Marathi Grammar*) - Dr. V. L. Vardhe
- 'Marathi Vyakaran' (*Marathi Grammar*) - Moreshvar Sakharam More.
- 'Marathi Vishwakosh, Khand 12 (*Marathi World Encyclopedia, Volume 12*), Maharashtra Rajya Vishwakosh Nirmiti Mandal, Mumbai
- 'Marathyancha Itihaas' by Dr. Kolarkar, Shrimangesh Publishers, Nagpur
- 'History of Medieval Hindu India from 600AD to 1200 AD, by C. V. Vaidya
- Marathi Sahitya (Review of the Marathi Literature up to I960) by Kusumavati Deshpande, Maharashtra Information Centre, New Delhi

Legături externe

- en Elementary conversational Marathi (http://www.scribd.com/doc/6614890/Learn-Marathi)
- en Marathi (http://www.marathicorner.com/)
- भारतीय भाषा ज्योति: मराठी (http://www.ciil-ebooks.net/html/bbjmarathi/contents.html)

Dicționare

- Shabdabandha an online Marathi-Marathi dictionary (http://www.cfilt.iitb.ac.in/wordnet/webmwn/wn.php)
- Marathi-English (J.T.Molesworth) (http://dsal.uchicago.edu/dictionaries/molesworth/)
- Marathi-English (Aryabhusan) (http://dsal.uchicago.edu/dictionaries/vaze/)

Ziare

- Sakal (http://esakal.com)
- Maharashtra Times (http://maharashtratimes.indiatimes.com)
- Loksatta (http://loksatta.com)
- Lokmat (http://lokmat.com)

Site-uri web

- MarathiMati (http://www.marathimati.com)

Adus de la https://ro.wikipedia.org/w/index.php?title=Limba_marathi&oldid=12019874

Ultima editare a paginii a fost efectuată la 9 martie 2018, ora 17:44.

Acest text este disponibil sub licența Creative Commons cu atribuire și distribuire în condiții identice; pot exista și clauze suplimentare. Vedeți detalii la Termenii de utilizare.